

Publikace OECD - Endokrinní disruptory

28. 11. 2023

24. 11. 2023 - OECD dlouhodobě věnuje pozornost endokrinním disruptorům, jejich monitoringu, zkoušení a posuzování. V říjnu zveřejnila [zprávu](#) shrnující nové metody monitorování kvality vody lépe zaměřené na zachycení dopadů těchto chemikálií ve vodě.

Problémy s reprodukci u hospodářských zvířat nebo pokles plodnosti a nárůst obezity, nádorových onemocnění a vývojových defektů u lidí mají mnoho příčin, ale částečně lze vysvětlit expozicí chemickým látkám narušujícím endokrinní systém. Jejich environmentální, zdravotní i ekonomické dopady jsou postupně zjišťovány - odhady nákladů souvisejících se zdravím v důsledku expozice endokrinním disruptorům v USA dosahují 340 mld USD (tj. 2,33 % HDP USA) a v EU 163 mld EUR ročně (tj. 1,23 % HDP EU). Tyto látky představují výzvu pro regulační praxi, protože ovlivňují fyziologii, chování nebo zdraví v nízkých dávkách, mezigeneračně a působí ve směsích. Tradiční přístupy cílené chemické analýzy (zaměřené na jednotlivé chemikálie) a monitoring prováděný na základě dávky, pod kterou se neočekává žádný negativní účinek, se tak stávají nedostatečné (neexistuje bezpečný práh minimální expozice). Jde o cca 800 chemických látek, z nichž ale většina není běžně monitorována. Kontext může poskytnout např. rámcová směrnice EU o vodě, která se týká 45 látek. Navíc existují rozdílné přístupy i mezi vyspělými zeměmi (v USA je povoleno užívání těchto chemických látek např. při produkci kukuřice nebo při výkrmu skotu, zatímco v EU platí jejich zákaz). Existuje silný důvod pro řešení problematiky mezivládními opatřeními a koordinací, protože endokrinní disruptory jsou přenášeny přes mezinárodní povodí a ekosystémy, jsou importovány prostřednictvím obchodu a jejich dopady jsou globální (nelze je geograficky rozdělit). Přesto stále mnoho výzkumných a politických iniciativ (např. programy biomonitoringu a monitorování kvality vody) je omezeno na země s vysokými příjmy (oproti rutinnímu monitoringu je zde vysoká nákladnost a pracnost). Země s nízkými a středními příjmy si takové programy nemohou dovolit, a přesto jsou často neúměrně vlivům těchto produktů vystaveny.

Mgr. Radek Stránský

Odbor zahraničně obchodní spolupráce, MZe